

MARTINA PETRANOVIĆ

SLIKOVNICA BEZ POENTE

PREMIJERE

RAZGOVOR

TEMAT

FESTIVAL

S POVODOM

NOVO O

STAROM

MEĐUNARODNA

SCENA

ESEJ

TEORIJA

VOX

HISTRIONIS

NOVE

KNJIGE

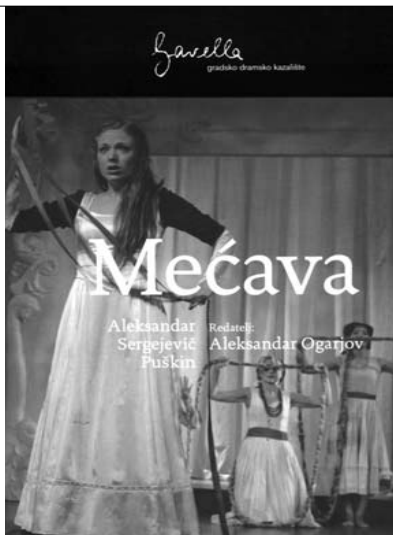
DRAMA

Aleksandar Sergejevič Puškin: Mečava

Redatelj: Aleksandar Ogarjov

Gradsko dramsko kazalište "Gavella"

Premijera: 27. rujna 2007.

nam tek predstoji, a u kojoj će najavljene predstave režirati gosti iz inozemstva: Shakespeareov *San Ivanjske noći* režirat će Aleksandar Popovski iz Makedonije, *Orfejev silazak* Tennesseeja Williamsa već, doduše, udomaćeni Poljak Janusz Kica, a *Turandot* Carla Gozzija još jedan ruski redatelj i sve češći gost hrvatskih kazališta, Vasilij Senjin. Dapače, DGK "Gavella" je time potvrdilo i svojevrnsi ovogodišnji trend, jer su i brojna druga hrvatska kazališta u svojim repertoarnim objavama najavila gostovanja stranih redatelja. U (stručnoj) javnosti to je automatski aktualiziralo priče o krizi domaćega redateljskoga kazališta, kao i pobrojavanje prednosti i nedostataka dolaska redatelja stranaca za hrvatsko kazalište, pri čemu su kao dvije krajnosti izdvojene upoznavanje drukčijega načina rada i drukčijih redateljskih poetika s jedne, odnosno istiskivanje hrvatskoga redatelja i njegovih suradnika iz kazališta (s obzirom da inozemni redatelji nerijetko sa sobom dovode i cijele autorске timove) s druge strane. Neke od navedenih odred-

nica zacijelo bi se mogle iščitati i iz posljednje "Gavelline" premijere i iz okolnosti koje su pratile njezino nastajanje, a hoće li ih se čitati u pozitivnom ili negativnom ključu, stvar je osobnih afiniteta i stajališta.

Dok umjetničke rezultate većine najavljenih gostovanja tek trebamo dočekati, umjetnički je ishod *Mečave* uskomešao i one s unutarnje i one s vanjske strane rampe: rad na predstavi još je prije premijere potaknuo mnoge prijepore među glumcima koji su sudjelovali u njoj i koji su svoje nezadovoljstvo redateljskim pristupom iskazivali otvoreno i bez ustezanja, čak i u medijima, sam redatelj također se potužio da je uspio tek zadati smjer, ali ne i postići priželjkivani rezultat i zato što se u dva mjeseca ne može kreirati stil i dotaknuti svi slojevi djela i zato što glumci navodno nisu bili dovoljno disciplinirani, a predstava je nakon premijere izazvala svojevrnsu polarizaciju stručne i kritičke javnosti na dio koji se oduševio redateljevom preciznošću, predanošću i maštovitošću, te na dio koji je rezignirano

slegnuo ramenima i složio se s onom poznatom narodnom o brdima i mišu... Publika, naprotiv, hrli u kazalište, predstava se dobro prodaje, u "zloglasnim" kazališnim kuloarima u stanci između dvaju dijelova predstave mogu se čuti vrlo pozitivni komentari, a izvedbu kojoj sam nazočila srednjoškolska publika pratila je s rijetko viđenom pozornošću.

Očekivanja postavljena pred Ogarjova nisu bila zanemariva – no i sam je Ogarjov gledatelju postavio velika očekivanja – a temeljila su se kako na činjenici da je riječ o učeniku slavnog Anatolija Vasiljeva sviklog na dugotrajan i predan istraživački rad na predstavi, tako i na Ogarjovljevim predstavama koje je hrvatska publika imala prilike vidjeti, uprizorenju Matišičeve *Svećenikove djece* u Teatru "Puškin" koji je gostovao na Marulićevim danima i odnio nagradu za najbolju predstavu u cjelini te potom i na uspješnoj režiji Ionescove *Čelave pjevačice* u splitskome HNK-u. Kako u programskoj knjžici bilježi Dubravko Mihanović, pregovori oko izbora teksta

PREMIJERE
RAZGOVOR
TEMAT
FESTIVAL
S POVODOM
NOVO O
STAROM

MEĐUNARODNA SCENA Ana Kvirgić, Ivana Rošić, Antonija Stanišić, Barbara Nola

ESEJ
TEORIJA
VOX
HISTRIONIS
NOVE
KNJIGE
DRAMA

koji će Ogarjov režirati u "Gavelli" bili su dugi i gotovo mukotrpni (nezainteresiranost redatelja za neke ponudene tekstove, izjave o nedostatku vremena za uprizorenje nekih djela u cjelini...), da bi odluka na koncu pala na Puškinovu *Mečavu*, nevelik prozni tekst od petnaestak stranica čiju dramaturgiju potpisuju sam Ogarjov i njegov suradnik Igor Jacko, a koju je Ogarjov prema vlastitom priznanju uporno nudio brojnim ruskim kazalištima, nailazeći uvijek na nerazumijevanje i zatvorena vrata. I originalna Puškinova pripovijetka i njezina dramaturgija, uz već ubičajen "kuriozitetni" dodatak, ovaj puta Puškinove *Male tragedije*, i redateljev pogovor, otisnute su u novoj knjizi Dramske biblioteke "Gavella" koja ovim izdanjem bliže i svojevrsan mali jubilej – riječ je, naime, o već desetoj knjizi u nizu koji uspješno prati premijerni sezonski tempo GDK "Gavella" i sustavno obogaćuje hrvatsko kazalište i hrvatsku teatrologiju mnogim dosad neprevedenim, neobjavljenim i/ili manje poznatim dramskim naslovima. Vrijedi k tomu naglasiti i to da je ovo već druga otisnuta dramaturgija (prva je bila dramaturgija *Majstora i Margarite* iz pera Sanje

Ivić), a biblioteka je, hrabro hvatajući korak s vremenom, onedavna dopunjena i snimkama Gavellinih predstava na popratnome DVD-u.

Uvrštavanje dramaturgije nekoga proznog djela na kazališni repertoar uvijek je podložno dodatnom preispitivanju svrsishodnosti takvog postupka, a znamo li isto i da je Ogarjov *Mečavu* bezuspješno nastojao uprizoriti u svojoj domovini i domovini njezina autora, tim je neminovniji trenutak u kojem si moramo postaviti pitanje što je to privuklo "Gavellu" u pripovijetki znamenitoga devetnaestostoljetnog ruskog klasika i zbog čega je u njezinoj dramaturgiji prepoznat predložak koji može i želi nešto reći publici s početka dvadeset prvog stoljeća, napose onoj hrvatskoj i (post)tranzicijskoj? Puškinova priča temelji se na vrlo jednostavnom zapletu, štoviše na dosjetki o mladenačkoj ljubavi i izjalovljenome tajnom vjenčanju, s obratom u kojem se ispostavlja da se mlada žena greškom udala za krivoga ženika. Likovi su pojednostavljeni i začahureni u tipične predodžbe o romantičnim i neshvaćenim mladim ljubavnicima, brižnim roditeljima, vrcakvim dvorkinjama od povjerenja,

Sven Šestak, Siniša Ružić, Ozren Grabarić, Slavica Knežević, Janko Rakoš

objesnim mladićima... Puškin se, međutim, u pristupu temi ne zanosi romantičarskom tematikom i osjećajnošću, nego je ironizira; štoviše, *Mečava* je dio veće cjeline, *Belkinovih pripovijesti*, u kojoj se autor obilato napaja i parodijom. Kao jedna od spornijih točaka predstave stoga se već u početku nameće izvornik, prilično duhovita i pitka, ali i plitka vježba ismijavanja određenih stereotipa i žanrovskih konvencija. Polazeći pak od teze da je Puškin stvorio rusku književnost i prikazao osobitosti nacionalnoga karaktera, redatelj je dodatno opteretio predstavu objavom da mu je nakana pomoću Puškinove priče prokazati zablude kroz koje prolazi ljudska duša, promijeniti stereotipna shvaćanja Rusije i njezinih žitelja te, riječju, ispričati "povijest ruske duše". Tako u tekstu istoimenoga naslova otisnutom kao pogovor u knjizi i prilog u programskoj knjižici među ostalim nalazimo i ovo: "Ideja predstave – ispričati povijest ruske duše koja se nada, prebiva u zabludi, osjeća poletnost, ludost i očaj, strastvenost i smirenje te napokon želi spokoj." Ta vrsta redateljeve tendencioznosti posebice se osjeti u drugom, ponešto razvuče-

nome i prenatrpanom dijelu predstave u kojem ona osjetno gubi na inicijalnom zamahu, no njome je počinjena i stanovita pogreška u koracima, jer se rečena "povijest" u predstavi zapravo i ne vidi, ili se eventualno može vidjeti, prepoznati i upisati na silu, primjerice, kroz metaforiku nacionalne ikonografije ili glazbe. Temeljna fabularna linija i osnovna intencija Puškinove kratke pripovijesti na scenu su preneseni prilično vjerno, ali se suviše često stječe dojam da se redatelj pritom rukovodio željom da sve scenski pokaže i da svaku rečenicu Puškinove pripovijesti ilustrira na pozornici. Zbog toga se priča odvija kroz pretapanje naracije u scensko prikazivanje i obrnuto: uloga središnjega naratora dodijeljena je umornome i razočaranome Veteranu kojega igra Marino Matota, ali pripovijedanja nisu pošteđeni ni tumači ostalih likova pa su glumci prisiljeni neprestano balansirati između naracije i izravnog igranja pojedinih prizora, obračujući će čas gledatelju, čas scenskome partneru. Usporedo s time očituju se i brojna ponavljanja, podcrtavanja, prenaglašavanja i poetiziranja jednih te istih scena, misli ili replika, bilo kroz

PREMIJERE

RAZGOVOR

TEMAT

FESTIVAL

S POVODOM

NOVO O

STAROM

MEĐUNARODNA

SCENA

ESEJ

TEORIJA

VOX

HISTRIONIS

NOVE

KNJIGE

DRAMA

36/37

Aleksandar Sergejevič Puškin

Mečava

Priredio: Irena Jukić
Zadani: Aleksandar Ogarjov
Dramaturgija: Aleksandar Ogarjov i Jura Jakić
Scenografija: Vera Martinova
Čikvina opada: Davor Rocco
Igraju: Aleksandar Ogarjov i Irena Jakić
Koreograf: Mark Boldin
Otkrivanje opjele: Zdravko Nodija

Prevodiljica na prohanu: Viktorija Domlija
Koreografiranje jermičke: Mijana Kavalić i Irena Zarićna juriša
Savjetnica u izjama: Andreja Gladić
Koregraf: Irena Srdjan
Scenografija: Marka Čopić
Kigračni redatelj: Mijana Kavalić
Čikarica zafoto: Irena Medvečić

Čikarica opozemija na studiju: "Borovi jantari"
Čikarica u juma: Alina Čubrčić
2. vrućina: Lovorka Vidović
vrućina: Marija Andrić
vikazite: Viktor Bumer
Režiži intersterni: Ninko Paric Campy

U prodžbu iu knjima tekstu:
V. Zakovskog, M. Ljermičkova, J. Petrečić, I. Romanović, A. S. Puškin

Drukje jermičke: Ana Čačić
Sepacija: Andreja Gladić
Organizatorice: Kora Karić

© 2007. izdavač: Društvo za kulturnu promociju i obrazovanje "Mekka". Svi prava su rezervirana. Ovo djelo ne može biti reproducirano ili objavljeno u bilo kojem obliku bez izdavača. Sve informacije o izdavaču mogu se naći na adresi: Meko, Ulica Kralja Petra Preradovića 1, 10000 Zagreb, Republika Hrvatska. Sve informacije o izdavaču mogu se naći na adresi: Meko, Ulica Kralja Petra Preradovića 1, 10000 Zagreb, Republika Hrvatska.

Igraju:

GAVELLA GAVRILLOVIĆ: Darko Milas
PRAKOVICA PETROVNA: Slavica Knežević
MARIJA GAVRILOVNA: Nataša Janjić
DEJVORNA KOPI MARIJE GAVRILOVNE: Antonija Stanišić
VLADIMIR: Franjo Dijak
BURMIN: Mladen Vulić
DEJVORNA: Ivana Rokić
ANA KREPIĆ: Ana Krepić
BARBARA NOLA: Barbara Nola
JURKO KOKO: Osnor Grabarić
SVEN SASTAK: Sven Sastak
SINKA BUKIĆ: Sinka Bukić
MARINA MANORA: Marina Manora
VOĐIČ: Ivana Štibiljan / Ana Poljanović
ANJA GAVRILIĆ: Anja Gavrić
LEA VUK: Lea Vuk
ANAMARIJA GJED: Anamarija Gjed
LEA BUKOVIĆ: Lea Buković
LUCIJA MARIĆ: Lucija Marić
MARIJA TOMIĆ: Marija Tomić
MARIJA KILIŠTO: Marija Kilišto
IVANA BEGOVIĆ: Ivana Begović
ZELINKA BEGOVIĆ: Zelinka Begović

Premijeru: 27. rujna 2007.

no je proširen izvlačenjem svojevrstnoga mosta preko proscene gledališta – čije brojne mogućnosti redatelj i glumci maksimalno dinamično i promišljeno iskoristavaju. U igri jednako tako sudjeluje i podnožje Gavelline pozornice iz čijih otvora likovi izvlače kojekakve potrebne i rekvizite ili sami iz njih izlaze i iskaču, a "sudjelovanje" kazališnoga balkona već smo naglasili. Scenski prostori spretno se mijenjaju unosenjem pokojeg scenografskog detalja (stablo, samovar, knjige, stolci...), spuštanjem, podizanjem ili razvlačenjem prozirnih i neprozirnih, neutralnih ili žarkih zastora u sklopu pozornice na pozornici te različitim, ugodajno i dramaturški pregrantrnim svjetlosnim rješenjima Zdravka Stolnika. Kostimi su jednostavni i nenametljivi, mahom u crno-bijelom tonu i po potrebi obogaćeni živopisnim i simboličnim modnim dodacima (crvena mašna, šubara, vjenčani veo), odnosno ponešto ekstravagantniji u somnambulnim prizorima junakinje, a slijedeći redateljev sklonost ilustrativnosti nastoje i opisivati likove kojih ih nose, posebice kad je riječ o "romantiziranim" kostimima središnjega ljubavnog para, odnosno parova, Vladimira i Marije, Burmina i Marije. Za odabir glazbe, bilo ruskih duhovnih i svjetovnih skladbi, napjeva i melodija, bilo francuskih šansona u drugome dijelu (npr. Edith Piaf), pobrinuo se sam redatelj u suradnji s Davorom Roccoom. U dijalogu s glumačkom igrom i svjetlom, glazba pridonosi oblikovanju željnog ugođaja, komentira i podvlači scenska zbivanja te prenosi i podcrtava razna unutarnja stanja i raspoloženja likova.

Neovisno o otporu koji su, po svemu sudeći, glumci osjećali spram redateljevih metoda i naputaka, čini se ipak kako je glumački ansambli Mečave i na razini pojedinačnih nastupa i na razini skupne igre nastojao profesionalno, dosljedno i disciplinirano provoditi krovnu redateljsku zamisao. U predstavu se sve vrijeme osjeća da su glumci usmjereni snažnom redateljskom koncepcijom i vodeni čvrstom redateljskom rukom i da se radi o naglašeno režiranoj rečeničnoj intonaciji, uzdahu, krik, mimici, gesti, kretnji ili pak o naglašeno koreografiranoj scenom pokretu (Mark Boldin), a potonje je posebice upadljivo u brižno orkestriranim i usuglašenim skupnim scenama. Igra se upadljivo nerealističkim stilom, povišeno i ekscitirano, karikirano i patetično, kada gotovo na rubu hysterije, ali uvijek u jakom ironijskom ključu; raspon glumačkih registara skroman je (raširene oči, poluotvorena usta, pogrbljena ramena, skr-

Darko Milas, Slavica Knežević

šene, podignute ili širom rastvorene ruke, padanje na koljena) i namjerice simplificiran u skladu sa samom tipiziranošću likova. Podjednako to vrijedi i za nositelje glavnih uloga, Natašu Janjić u ulozi Marije Gavrilovne, Franju Dijaka u ulozi Vladimira i Mladena Vulića u ulozi Burmina, i za "korove" Djevojaka i Mladića koji neprestano skaču iz uloge u ulogu, a unutar kojih se ne samo većom količinom teksta i scenske prisutnosti nego i poletom, zaigranošću, komičarskim nervom te sklonošću k autoironizaciji osobito ističu Antonija Stanišić i Ozren Grabarić. U portretiranju pak uloga roditelja nesretne udavače, Gavriela Gavrilovića i Praskovje Petrovne, njihovih su se nositelji Darko Milas i Slavica Knežević priklonili ponešto karikaturnijem i klišeiziranim višem negoli ironijskome modusu interpretacije.

Neosporno je da smo u Mečavi dobili predstavu iznimne scenske ljepote i snažnog redateljskoga potpisa. No, koliko god ona bila vizualno impresivan, maštovit, teatralan i za domaće kazališne prilike svjež i neobičan prikaz jedne (ne)sretne ljubavne priče, kad se podvuče crta, Mečava ipak ostaje jedna od onih predstava nakon koje se čovjek osjeća dobro, ali o njoj ne razmišlja još dugo po izlasku iz kazališta. Ne zato što mu je predstava bila zamorna ili nezanimljiva, upravo suprotno, nego zato što unatoč mostu isturenome u gledalište malo koja emocija ili misao zapravo prelaze rampu i zato što, unatoč redateljivim dobrim namjerama, ono ključno pitanje s početka – zašto i kome danas treba Mečava – nekako ostaje visjeti u zraku, bez pravog odgovora.